

POWIAT KRAŚNICKI

**Sprawozdanie z realizacji
„Programu Ochrony
Zdrowia Psychicznego
na lata 2024 - 2030
dla powiatu kraśnickiego”
za 2024 rok.**

Kraśnik 2025

Słowo wstępu

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 listopada 2023 roku w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023 - 2030 w związku z ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego nakłada na organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane, obowiązek zapewnienia ochrony zdrowia psychicznego.

W związku z powyższym realizując ustawowy obowiązek Rada Powiatu w Kraśniku Uchwałą Nr LXXV-529/2024 z dnia 28 lutego 2024 roku przyjęła „Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024 - 2030 dla powiatu kraśnickiego”.

Program ten wyznacza kierunki działań administracji samorządowej, które zmierzać mają do osiągnięcia celu nadrzędnego, tj. ochrony i poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu kraśnickiego poprzez cele szczegółowe wskazane ww. Programie.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje rok 2024 i opracowane zostało na podstawie materiałów uzyskanych od jednostek realizujących zadania z zakresu zdrowia psychicznego na terenie powiatu kraśnickiego.

I. Cel główny: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.

a) Cel szczegółowy: upowszechnienie zintegrowanego i kompleksowego modelu ochrony zdrowia psychicznego w oparciu o model opieki środowiskowej.

Zadania:

1) opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju Centrum Zdrowia Psychicznego oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie.

Zadanie nie zostało zrealizowane w 2024 roku.

2) utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w rozdziale 5 Programu.

Zadanie nie zostało zrealizowane w 2024 roku.

b) Cel szczegółowy: upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.

Zadania:

1) aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej oraz samopomocy środowiskowej.

Zadanie to realizowały następujące instytucje z terenu powiatu kraśnickiego:

- **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kraśniku** – w poradni zdrowia psychicznego SP ZOZ w Kraśniku w 2024 roku udzielono łącznie 8150 porad lekarskich psychiatrycznych i 1745 porad psychologicznych. W ramach powyższych świadczeń odbyło się 38 wizyt w środowisku chorego, 15 porad telefonicznych oraz wydano 5 skierowań do stacjonarnych placówek psychiatrycznych. W 2024 r. poradnia zdrowia psychicznego SP ZOZ objęła opieką łącznie 2044 pacjentów.

- **NZOZ DAW-MED M. Kowalska, M. Kowalski sp. j. w Kraśniku** zapewniał profesjonalne wsparcie dostosowane do indywidualnych potrzeb pacjentów, pomagając im w powrocie do równowagi psychicznej i poprawie jakości życia. W roku 2024 NZOZ DAW-MED realizował zadania w następujących obszarach:

1. Poradnia Psychologiczna - w 2024 roku zrealizowano zadania z zakresu diagnozy i terapii psychologicznej oraz psychoterapii dla mieszkańców powiatu udzielając 430 porad diagnostycznych, 3228 porad psychologicznych oraz 2076 sesji psychoterapii.

2. Zespół Leczenia Środowiskowego Domowego - w 2024 roku zrealizowano zadania z zakresu terapii psychologicznej, psychoterapii oraz wsparcia terapeutycznego udzielając 199 porad lekarskich, 2630 porad psychologicznych, 780 sesji psychoterapii oraz 494 godzin wsparcia terapeutycznego w środowisku domowym.

3. Poradnia Psychologiczna dla Dzieci i Młodzieży (I poziom referencyjny) obejmował opieką osoby dorosłe, dzieci i młodzież, które borykały się z różnymi problemami psychicznymi, emocjonalnymi i rozwojowymi. W 2024 roku zrealizowano zadania z zakresu diagnozy i terapii psychologicznej oraz psychoterapii dla dzieci i młodzieży z powiatu kraśnickiego udzielając 674 porad diagnostycznych, 5849 porad psychologicznych, 521 sesji psychoterapii oraz 1276 godzin wsparcia terapeutycznego.

- **Zespół Szkół Specjalnych w Kraśniku** w ramach tego zadania w 2024 roku zrealizował następujące przedsięwzięcia:

- organizacja pomocy materialnej dla uczniów i ich rodzin poprzez paczki żywnościowe we współpracy z Bankiem Żywności,
- zgłoszenie rodzin uczniów do programu „Czujka na straży bezpieczeństwa”,
- wsparcie finansowe udzielone przez nauczycieli Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci „Razem”.

- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Wilkołazie** w 2024 roku udzielał pomocy finansowej, pomocy rzeczowej, przeprowadzał wywiady środowiskowe i kierował do ŚDS-ów, jak również udzielał pomocy w formie pracy socjalnej, tj. załatwiania spraw urzędowych, udzielania porad, wskazówek i wsparcia.

- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierzkowicach** w 2024 roku realizował to zadanie poprzez analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą oraz innymi ustawami i rozporządzeniami

świadczeń z zakresu pomocy społecznej, pomoc w formie usług opiekuńczych osobom i rodzinom wymagającym pomocy osób drugich, uaktywnianie osób i rodzin w celu zaspokajania potrzeb swoich i rodziny we własnym zakresie, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, pracę socjalną, której celem była pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu i odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, jak również na tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi oraz inne formy pomocy wynikające z potrzeb gminy i ustawy o pomocy społecznej.

- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku** w 2024 roku realizował to zadanie poprzez kierowanie osób z zaburzeniami psychicznymi do Środowiskowego Domu Samopomocy w Kraśniku, gdzie mogli skorzystać z rehabilitacji społecznej, opieki pielęgniarskiej oraz terapeutycznej. W ramach pomocy materialnej osobom z zaburzeniami psychicznymi wypłacane były zasiłki stałe, celowe i okresowe. W ramach programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021 - 2027 udzielono również pomocy rzeczowej w formie artykułów spożywczych. Ponadto osoby z zaburzeniami psychicznymi korzystały z darmowych porad prawnych prowadzonych przez Strostwo Powiatowe w Kraśniku oraz pomocy realizowanej przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Kraśniku.

- **Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakrzówku** w 2024 roku z zaangażowaniem podchodził do potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi i starał się zapewnić im jak najlepsze wsparcie, mimo ograniczonych zasobów finansowych. W ramach działań OPS udzielał pomocy tym osobom w załatwianiu spraw urzędowych, takich jak wypełnianie dokumentów, zgłaszanie wniosków o świadczenia socjalne, czy uzyskiwanie zasiłków, które mogły poprawić ich sytuację życiową. Wsparcie OPS obejmowało również pomoc w kontaktach z instytucjami, aby osoby z zaburzeniami psychicznymi mogły poczuć się pewnie w sytuacjach administracyjnych. Ponadto podejmowano działania, by osoby te były aktywnie włączane w życie lokalnej społeczności m.in. poprzez zorganizowanie w 2024 roku warsztatów kulinarnych w związku z realizacją Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 (FEPŻ). OPS w Zakrzówku 2024 roku był realizatorem programów: Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością oraz Opieka wytchnieniowa, których beneficjentami również były osoby z zaburzeniami psychicznymi. Podopieczni borykający się z problemami natury psychicznej uwzględnieni byli w corocznej przedsięwziętej akcji, w ramach której najbardziej potrzebujący otrzymują paczki żywnościowe. Dzięki tej inicjatywie osoby z zaburzeniami psychicznymi otrzymały wsparcie nie tylko materialne,

ale także emocjonalne. Mimo ograniczonych możliwości, braku odpowiednich specjalistów w lokalnej społeczności oraz trudności w zapewnieniu odpowiednich środków na realizację takich działań pracownicy OPS w Zakrzówku starali się wychodzić naprzeciw potrzebom osób potrzebujących, w tym również osób z zaburzeniami psychicznymi.

- ***Ośrodek Pomocy Społecznej w Urzędowie*** w roku 2024 skierował 6 osób wykazujących zaburzenia psychiczne do dalszej szczegółowej diagnostyki psychiatrycznej.

- ***Ośrodek Pomocy Społecznej w Gościeradowie*** w 2024 roku realizował to zadanie poprzez pracę socjalną, poradnictwo w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy z różnych placówek i ośrodków. Praca socjalna prowadzona była w miejscu zamieszkania osób. Udzielano pomocy finansowej na zakup żywności lub dofinansowanie leczenia oraz poradnictwa osobom z zaburzeniami psychicznymi o konieczności wnioskowania do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności o zapis w orzeczeniu uprawniający do korzystania ze środowiskowego systemu wsparcia. W roku 2024 udzielono porad 10 osobom, przyznano zasiłki 14 osobom, skierowano 13 osób do ŚDS-ów w Kraśniku i Annopolu. Ponadto skierowano 11 osób na Warsztaty Terapii Zajęciowej w Gościeradowie.

- ***Ośrodek Pomocy Społecznej w Annopolu*** w 2024 roku skierował 59 osób z zaburzeniami psychicznymi do uczestnictwa w zajęciach Środowiskowego Domu Samopomocy w Annopolu. Ośrodek Pomocy Społecznej w Annopolu od dnia 1 kwietnia 2024 roku prowadzi Punkt Interwencji Kryzysowej, w ramach którego udzielano specjalistycznego poradnictwa osobom w kryzysie. Punkt Interwencji Kryzysowej zapewniał wsparcie emocjonalne, psychiczne i społeczne. Pracownicy Punktu Interwencji Kryzysowej prowadzili rozmowy interwencyjne, pomagali w „radzeniu sobie” z trudnościami oraz kierowali do odpowiednich instytucji i specjalistów. Ponadto motywowali do samodzielnego przywrócenia równowagi psychicznej. Interwencją kryzysową objęte były osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód, płeć, wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania czy wykonywany zawód. W Punkcie Interwencji Kryzysowej zatrudnieni są specjaliści, którzy posiadają odpowiednie wykształcenie i doświadczenie w obszarze pomocy psychologicznej i socjalnej. Warto podkreślić, że Punkt działa w sposób dyskretny, szanując prywatność oraz intymność osób korzystających ze wsparcia psychologicznego, zaś same usługi są świadczone w sposób nieodpłatny w ramach projektu „Punkt Interwencji Kryzysowej w gminie Annopol” nr FELU.08.08-IŻ.00-0016/23 w ramach Programu

Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 w ramach Priorytetu FELU.08.00 Działania FELU.08.08 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. W roku 2024 w Punkcie Informacji Kryzysowej w Annopolu udzielono porad prawnych 57 osobom, porad pedagogicznych 41 osobom, porad w zakresie terapeuta rodzin 30 osobom, porad psychologicznych dla dzieci 87 osobom, porad specjalisty ds. przemocy 14 osobom, porad specjalisty ds. uzależnień 9 osobom, porad psychologicznych 42 osobom, porad specjalisty ds. socjalnych 101 osobom oraz porad w zakresie warsztatów umiejętności opiekuńczo-wychowawczych 20 osobom.

- **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku** w roku 2024 nie udzielał specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Natomiast pomocą finansową MOPS w Kraśniku objętych było 40 osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym 19 kobiet. Ośrodek udzielił także pomocy rzeczowej 11 osobom wykazującym zaburzenia psychiczne. Jednym z problemów społecznych dotyczących osoby objęte pomocą MOPS w Kraśniku było zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym, a w konsekwencji ubóstwem osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin. Osoby te w roku 2024 korzystały z następujących świadczeń: zasiłków okresowych, zasiłków stałych, zasiłków celowych z przeznaczaniem na zakup żywności lub na inne potrzeby, opłaty obiadów i opłaty składki zdrowotnej.

Przy Ośrodku działa rodzinny punkt konsultacyjno – informacyjny „Promyk”, którego głównymi działaniami są:

- motywowanie zarówno osób uzależnionych, jak i współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia,
- inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy domowej,
- motywowanie do podjęcia terapii zarówno uzależnionych, jak i członków ich rodzin,
- udzielanie wsparcia i pomocy osobom i rodzinom z problemami uzależnienia alkoholowego i narkotykowego przez m.in. psychologa, radcę prawnego, specjalistę terapii uzależnień i mediatora,
- konsultacje i porady psychologiczne w zakresie trudności wychowawczych,
- zajęcia dla dzieci i młodzieży z wychowawcą dla rodzin zagrożonych alkoholizmem i narkomanią.

Z danych uzyskanych z Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w roku 2024 złożonych zostało 43 wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe, w tym dla 8 kobiet. W sumie w 2024 roku wysłano 148 wezwań, w tym 36 do osób,

co do których zachodziła obawa o nadużywanie alkoholu i 2 świadków. Komisja przeprowadziła 62 rozmowy w tym 51 z osobami, co do których zachodziła obawa o nadużywanie alkoholu i 5 rozmów ze świadkami. Rozmowy i motywowanie do podjęcia leczenia prowadzone były z niektórymi osobami kilkakrotnie. Na posiedzenia komisji stawilo się 42 osoby, co do których zachodziła obawa o nadużywanie alkoholu i 2 świadków. Po przeprowadzonych rozmowach motywacyjnych do Poradni/Ośrodka Leczenia Uzależnień z pośród 49 osób zgłosiło się 40 osób, co stanowi 84,4%. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kraśniku skierowała do Sądu Rejonowego w Kraśniku 13 wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Ponadto prowadzono działania w zakresie edukacji publicznej, kampanie informacyjne promujące zdrowy styl życia bez używek. Natomiast w szkołach prowadzona była działalność wychowawcza, informacyjna, edukacyjna i profilaktyczna w celu przeciwdziałania narkomanii i alkoholizmu.

- Środowiskowy Dom Samopomocy Typu C i D w Kraśniku przy Al. Niepodległości 23 w 2024 roku realizował poradnictwo indywidualne psychologiczne, którego celem było wszechstronne wsparcie uczestników w ich rozwoju emocjonalnym, społecznym i poznawczym, a także zapewnienie im niezbędnej pomocy w pokonywaniu trudności życiowych dla 53 uczestników. W 2024 roku prowadzono zarówno indywidualne poradnictwo psychologiczne, jak również zajęcia grupowe. Zajęcia te w 2024 roku sprzyjały integracji uczestników, wzmacniały ich kompetencje społeczne oraz wspierały ich rozwój emocjonalny i psychologiczny. Były również przestrzenią do budowania poczucia przynależności, wzajemnego wsparcia i wymiany doświadczeń, co znacząco wpłynęło na poprawę ich funkcjonowania w codziennym życiu. Ponadto w 2024 roku zrealizowano następujące działania:

- poradnictwo, doradztwo, wsparcie i pomoc indywidualną skierowaną do uczestników i ich rodzin,
- stała współpraca z rodzicami/opiekunami (rozmowy osobiste i telefoniczne),
- bieżące omawianie trudności z jakimi spotykają się uczestnicy oraz ich opiekunowie (m.in. sprawy urzędowe) i wspólne opracowywanie dalszego działania w kierunku ostatecznego załatwienia sprawy,
- przygotowywanie i bieżące prowadzenie dokumentacji uczestników,

- stałe monitorowanie długości okresów pobytu w ŚDS w celu zapewnienia ciągłości pobytu uczestnika w odpowiedzi na jego możliwości, potrzeby i oczekiwania,
- stała współpraca z terapeutami/opiekunami w Zespole Wspierająco – Aktywizującym,
- stała współpraca z instytucjami pomocy społecznej: Lubelski Urząd Wojewódzki – Wydział Polityki Społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, Starostwo Powiatowe w Kraśniku, PCPR Kraśnik, MOPS Kraśnik oraz OPS-y powiatu kraśnickiego, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kraśniku, Poradnia Zdrowia Psychicznego w Kraśniku oraz ŚDS Kraśnik,
- 30.09.2024: udział w konferencji ROPS pod nazwą „Rola Środowiskowych Domów Samopomocy w sieci oparcia społecznego” (Lubelskie Centrum Konferencyjne w Lublinie),
- 08-09.10.2024: udział w szkoleniu „Seksualność osób z niepełnosprawnością intelektualną i w spektrum autyzmu”,
- 18.12.2024: udział w szkoleniu „Niepełnosprawność sprzężona. Komunikacja alternatywna i wspomagająca w komunikacji z osobami z niepełnosprawnościami”.

Terapia ruchowa w Środowiskowym Domu Samopomocy Typu C i D w roku 2024 miała na celu wszechstronny rozwój uczestników poprzez angażowanie ich w różnorodne formy aktywności fizycznej, które sprzyjają poprawie kondycji fizycznej, motoryki, a także integracji społecznej. Organizacja czasu wolnego uczestników (np. wyjścia, wycieczki itp.): Wyjścia do pobliskiego Parku Leśnego, wizyty w zaprzyjaźnionym ŚDS w Kraśniku, wyjścia do Miejskiej Biblioteki w Kraśniku, wyjazd na imprezy okolicznościowe do zaprzyjaźnionych ŚDS-ów – m.in.: Prawno, Janów Lubelski, Annopol, Lublin, czas wolny na placu na terenie Domu; spacer, gry i zabawy.

Ponadto ŚDS prowadził program: mieszkania wspomagane. Celem funkcjonowania mieszkań wspomaganych jest udzielanie wsparcia osobom z terenu powiatu kraśnickiego, osobom pełnoletnim, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują go w codziennym funkcjonowaniu, o ile nie wymagają usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki. Ich celem jest również zapewnienie bezpieczeństwa, zapobieganie przechodzenia kryzysu w stan chroniczny. Mieszkania wspomagane zostały uruchomione 1 sierpnia 2024 roku. Zamieszkało w nich 12 osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W ramach usług świadczonych w mieszkaniach w 2024 roku realizowane były treningi polegające na nauce rozwijania i utrwalania umiejętności praktycznych służących prowadzeniu niezależnego życia.

W 2024 roku ŚDS w Kraśniku podjął działania w celu pozyskania środków zewnętrznych, by organizować różne formy wsparcia dla uczestników, ale też dla ich rodzin. Stowarzyszenie „To My” pozyskało środki, w ramach których zaplanowało i zrealizowało 9 projektów. Odbyły się dwie jednodniowe wycieczki do Poleskiego Parku Narodowego i do Kozłówki oraz 4-dniowy wyjazd na Suwalszczyznę (Białystok, Augustów, Suwałki) i Litwę (Wilno). Kontynuowane były zadania szczególnie wspierające osoby ze spektrum autyzmu, osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi, jak też osoby z innymi przewlekłymi zaburzeniami czynności psychicznych. ŚDS w Kraśniku uczestniczył w różnego rodzaju imprezach masowych, spotkaniach, włączając się tym samym w działalność środowiska lokalnego. W dniu 3 grudnia 2024 roku Stowarzyszenie „To My” zorganizowało pierwszy Przegląd Twórczości Osób z Niepełnosprawnościami IMPRESJE o zasięgu wojewódzkim, który jest planowany jako impreza cykliczna.

- *Środowiskowy Dom Samopomocy w Kraśniku typu A, B, C przy ul. Grunwaldzkiej 6 w Kraśniku* w 2024 roku świadczyła usługi w ramach indywidualnych lub grupowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, które polegały na rozwijaniu lub podtrzymaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w środowisku lokalnym dla 60 osób przewlekle psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie oraz wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

W roku 2024 Środowiskowy Dom Samopomocy w Kraśniku oraz Stowarzyszenie „Bez granic” działające przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Kraśniku zrealizowało następujące zadania/inicjatywy:

Rodzaj, forma i krótki opis podjętych zadań/inicjatyw. Liczba podjętych działań.	Efekty, skuteczność zrealizowanych działań
<p>Stowarzyszenie „Bez Granic” działające przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Kraśniku w ramach aktywizacji społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowej zrealizowało zadania, inicjatywy:</p> <p>1. Warsztaty, zajęcia - 7, 2. Występy artystyczne -1,</p>	<p>Nastąpiło zmniejszenie ryzyka pogłębiania się marginalizacji społecznej. Działania wpłynęły znacząco na sferę psychiczną, w tym na rozwój samodzielności, zmniejszenie zaburzeń lękowych, zwiększenie poczucia własnej wartości, motywację oraz rozwój kontaktów społecznych.</p>

<p>3. Spotkania integracyjne, okolicznościowe, okazjonalne - 2,</p> <p>4. Wycieczki/wyjazdy - 1.</p> <p>Środowiskowy Dom Samopomocy w Kraśniku w ramach aktywizacji społecznej, edukacyjnej, kulturalnej i sportowej zrealizował zadania, inicjatywy:</p> <p>1. Wyjścia do kina i teatru oraz spotkania artystyczne - 10,</p> <p>2. Wyjścia do restauracji - 4,</p> <p>3. Spotkania integracyjne, okolicznościowe, okazjonalne - 34,</p> <p>4. Udział w warsztatach, zajęciach - 10,</p> <p>5. Wykłady, spotkania -3,</p> <p>6. Występy artystyczne - 9,</p> <p>7. Spotkania sportowe - 5,</p> <p>8. Wycieczki/wyjazdy - 5.</p>	
--	--

- **Środowiskowy Dom Samopomocy typu A, B, C w Annopolu ul. Leśna 2** w 2024 roku z jego usług korzystały osoby z niepełnosprawnością intelektualną, osoby przewlekle psychicznie chore oraz osoby wykazujące inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych. W ubiegłym roku podopieczni Domu wystąpili na kilku uroczystościach kulturalnych o zasięgu powiatowym, jak również brali udział w nagrywaniu teledysków oraz w warsztatach fotograficznych. ŚDS w Annopolu realizował w 2024 roku poradnictwo psychologiczne, które obejmowało zajęcia indywidualne i grupowe. Rodzaj, zakres oraz częstotliwość pomocy psychologicznej uzależnione były od indywidualnych potrzeb podopiecznych oraz zapotrzebowania sytuacyjnego. W ramach organizacji czasu wolnego uczestnicy brali udział w spotkaniach, imprezach masowych, konkursach oraz wyjazdach organizowanych przez Dom. W 2024 roku zrealizowano 22 inicjatywy tego typu.

- **Dom Pomocy Społecznej w Kraśniku** w 2024 roku zapewniał całodobową opiekę dla średnio 73 podopiecznych oraz zaspokajał niezbędne potrzeby bytowe, opiekuńcze i wspomagające na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających

z indywidualnych potrzeb mieszkańców. Podopieczni DPS objęci byli stałą opieką psychologiczną prowadzoną głównie w wymiarze indywidualnym, a także mieli zapewniony dostęp do usług lekarza psychiatry adekwatnie do ich potrzeb. Korzystali również z zajęć terapeutycznych w formie grupowej i indywidualnej, m.in. z zakresu: arteterapii, muzykoterapii, filmoterapii i biblioterapii.

- ***Dom Pomocy Społecznej im. hr. Eligiusza Suchodolskiego w Gościeradowie*** w roku 2024 przebywało w nim 66 osób z niepełnosprawnością intelektualną z zaburzeniami i schorzeniami psychicznymi. Wszyscy mieszkańcy byli pod stałą opieką lekarza psychiatry z poradni zdrowia psychicznego przy Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Kraśniku. Objęci byli leczeniem farmakologicznym, a personel DPS na bieżąco wspierał ich w codziennym funkcjonowaniu i zgłaszał lekarzowi niepokojące zachowania, które wymagały nagłej konsultacji psychiatrycznej. W roku 2024 odbyło się 375 wizyt lekarskich, w tym 11 w trybie nagłym. Wizyty odbywały się zarówno w przychodni, jak i na miejscu w DPS - sie. Sporadycznie korzystano również z teleporad. Mieszkańcy Domu objęci byli także stałą opieką psychologiczną prowadzoną głównie w wymiarze indywidualnym. DPS współpracował z dwoma psychologami z Centrum Zdrowia Psychicznego VIAMED Sp. z o. o w Lublinie, którzy oferowali wsparcie psychologiczne mieszkańcom na terenie DPS w Gościeradowie, w wymiarze średnio 60 godzin miesięcznie na jednego psychologa. Opiekę psychologiczną do października 2024 roku sprawował również psycholog zatrudniony na etacie w Domu Pomocy Społecznej.

Ponadto poprzez Stowarzyszenie Wspomagania Osób Niepełnosprawnych „Res Sacra Miser”, działające przy DPS, mieszkańcy z niepełnosprawnością intelektualną z zaburzeniami i schorzeniami psychicznymi otrzymali dodatkowe wsparcie w formie 2 wyjazdów rekreacyjno - turystycznych w góry i rehabilitacji społecznej w postaci wyjazdów na kryty basen podczas wakacji oraz imprez kulturalno - integracyjnych. W DPS, za sprawą stowarzyszenia powstała także „Bawialnia” - sala do działań terapeutyczno-edukacyjnych dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną z zaburzeniami i schorzeniami psychicznymi.

Stowarzyszenie w 2024 roku otrzymało środki na realizację działań służących rozwojowi form oparcia społecznego dla mieszkańców DPS z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku, z Fundacji LOTTO, Urzędu Gminy Gościeradów i z Fundacji ENERGIA.

- Dom Pomocy Społecznej w Popkowicach jest placówką typu stacjonarnego przeznaczoną dla 186 osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych. Ponad 60 mieszkańców Domu ma zdiagnozowane schorzenia lub zaburzenia psychiczne. W 2024 roku Dom Pomocy Społecznej w Popkowicach świadczył dla wszystkich mieszkańców całodobowe usługi pielęgniarstwo - opiekuńcze, które obejmowały pomoc w podstawowych czynnościach życiowych i pielęgnacyjnych, w tym pielęgnację w chorobie, opiekę higieniczną, pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych, edukację zdrowotną, rozmowy wspierające. Dwa razy w miesiącu zapewniona była opieka lekarza psychiatry dla mieszkańców Domu.

2) wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Dom Pomocy Społecznej w Kraśniku udzielał wsparcia w postaci wkładu osobowego (pracownicy DPS, będący członkami stowarzyszenia, działający w formie wolontariatu) podczas realizacji projektów przez Stowarzyszenie „Jedność Serc”. W roku 2024 Stowarzyszenie zrealizowało 3 projekty dla podopiecznych DPS.

3) zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku w roku 2024 realizowało następujące zadania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi:

- specjalistyczne poradnictwo psychologiczne świadczone w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Kraśniku. W roku 2024 ze wsparcia w ramach tego zadania zgodnie z kodami zgłoszeń skorzystało: 4 osoby - uzależnienia, 13 osób - kryzys psychiczny, 72 osoby - zaburzenia psychiczne.
- orzekanie o niepełnosprawności realizowane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. W roku 2024 wydano 89 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności (po 16 roku życia) oraz 2 orzeczenia o niepełnosprawności (przed 16 rokiem życia) osobom chorym psychicznie, w tym m.in. osobom z zaburzeniami psychotycznymi, zaburzeniami nastroju, utrwalonymi zaburzeniami lękowymi o znacznym stopniu nasilenia czy zespołami otępiennymi.

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku było realizatorem zadania pn. Pierwszy kontakt w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Kraśniku (tzw. Telefon Zaufania) w ramach projektu „Rozwój Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Kraśniku” Działanie 8.8 Wsparcie rodziny i pieczy zastępczej Priorytet VIII Zwiększanie spójności społecznej programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. W zadaniu udzielane było między innymi telefoniczne wsparcie psychologiczne. Z tej formy wsparcia w roku 2024 skorzystało 115 osób.

c) Cel szczegółowy: aktywizacja zawodowa i społeczna osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zadania:

1) zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi.

W **Zespole Szkół Specjalnych w Kraśniku** w 2024 roku realizowane były praktyki wspomaganie dla uczniów Szkoły Przystosabiającej do Pracy poprzez organizację zajęć z doradztwa zawodowego dla uczniów oraz wizyty studyjne w ramach doradztwa zawodowego u fryzjera, w kwaciarni i w stadninie koni.

W ramach realizacji tego zadania dwóch podopiecznych **Domu Pomocy Społecznej w Kraśniku** oraz siedmiu mieszkańców **Domu Pomocy Społecznej w Gościeradowie** regularnie uczęszczało na Warsztaty Terapii Zajęciowej w Gościeradowie, które stwarzają osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej.

2) prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi.

W 2024 roku nie zrealizowano kampanii szkoleniowo - informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi.

3) zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

Powiatowy Urząd Pracy w Kraśniku w 2024 roku prowadził aktywizację zawodową poprzez pośrednictwo pracy oraz poradnictwo zawodowe dla osób z niepełnosprawnością z zaburzeniami psychicznymi. Osoby niepełnosprawne zostały zaaktywizowane, co wpłynęło na późniejsze ich zatrudnienie na otwartym rynku pracy oraz poprawę zdrowia psychicznego bezrobotnych. Na koniec 2024 roku w PUP w Kraśniku zarejestrowanych było 89 osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami, z czego 13 osób miało prawo do zasiłku dla bezrobotnych. Bilans osób zarejestrowanych poszukujących pracy z niepełnosprawnościami niepozostających w zatrudnieniu obejmował 21 osób. Bezrobotnych osób z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanych było 8, w tym 3 kobiety. Jeżeli chodzi o osoby poszukujące pracy do końca roku 2024 zarejestrowanych było 13 osób poszukujących pracy z niepełnosprawnościami.

W 2024 roku największą grupę osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kraśniku stanowiły osoby z orzeczoną lekką stopniem niepełnosprawności - 46 osób, z zaburzeniami psychicznymi 8 osób. Z umiarkowaną stopniem niepełnosprawności 39 osób. Najmniejszą zaś grupę osób z niepełnosprawnościami stanowiły osoby ze znaczną stopniem niepełnosprawności - 4 osoby. Wśród osób poszukujących pracy z niepełnosprawnościami najliczniejszą grupę stanowiły osoby z umiarkowaną stopniem niepełnosprawności - 15 osób, osób z zaburzeniami psychicznymi zarejestrowanych było 11. Ze znaczną stopniem niepełnosprawności zarejestrowanych było w 2024 roku 5 osób, z zaburzeniami psychicznymi 2 osoby, zaś jedna osoba zarejestrowana była ze stopniem lekkim. Warto wspomnieć, że osoby poszukujące pracy z zaburzeniami psychicznymi ze znaczną i umiarkowaną stopniem niepełnosprawności pobierały rentę z tytułu niezdolności do pracy lub rentę socjalną.

Poziom wykształcenia osób z niepełnosprawnościami z zaburzeniami psychicznymi

wyszczególnienie	Bezrobotni z niepełnosprawnościami	Bezrobotni z niepełnosprawnościami (zaburzenia psychiczne)		Poszukujący pracy z niepełnosprawnościami	Poszukujący pracy z niepełnosprawnościami (zaburzenia psychiczne)	
	Razem	Razem	Kobiety	Razem	Razem	Kobieta
Wykształcenie wyższe	9	1	1	5	1	1
Wykształcenie policealne	23	0	0	4	3	2

Wykształcenie średnie	11	3	1	1	3	1
Wykształcenie zawodowe	26	2	0	5	2	1
Wykształcenie podstawowe i gimnazjalne	20	2	1	6	4	1

Statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku z 2024 r.

Osoby niepełnosprawne, które są zarejestrowane w PUP mają prawo do korzystania z wszelkich form aktywizacji zawodowej, które oferuje urząd. Powiatowy Urząd Pracy w Kraśniku na podstawie art. 11 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. kieruje osoby niepełnosprawne bezrobotne i poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu, osoby z niepełnosprawnościami zarejestrowanymi jako poszukujące pracy w ramach środków PFRON, natomiast osoby bezrobotne ze środków Funduszu Pracy oraz środków unijnych. W ramach art. 57 a PUP w Kraśniku w 2024 r. podpisał 1 umowę na osobę poszukującą pracy z niepełnosprawnością z zaburzeniami psychicznymi na kwotę: 49 282,80 zł. PUP w Kraśniku przyjął 29 ofert pracy dla osób z niepełnosprawnościami w zawodach: pracownik utrzymania czystości (sprzątaczką), operator obrabiarek sterowanych numerycznie, operator urządzeń pakujących, kontroler jakości wyrobów, operator wtryskarek, operator prasy hydraulicznej. Na powyższe stanowiska zostało skierowanych 29 osób bezrobotnych i poszukujących pracy z niepełnosprawnościami (w tym 6 osób z zaburzeniami psychicznymi). Żadna z osób z zaburzeniami psychicznymi nie podjęła zatrudnienia.

Duże znaczenie dla większości osób niepełnosprawnych, a także dla osób z zaburzeniami psychicznymi ma poradnictwo zawodowe. Osoby niepełnosprawne cechuje z reguły mniejsza znajomość wymagań różnych zawodów i stanowisk pracy oraz mniejsze rozeznanie na rynku pracy. Szczególną uwagę należy zwrócić na problemy osób zamieszkałych na wsi. Brak rehabilitacji, szczególnie zawodowej oraz brak możliwości podjęcia zatrudnienia powoduje to, że są odcięci od większości spraw społecznych i zawodowych. Nie uczestniczą w tworzeniu lokalnych programów, mają też mniejszą szansę dotarcia do odpowiednich źródeł informacji. Składają się na to nie tylko trudności komunikacyjne, ale także trudności z dojazdem, czy też nie zlikwidowane bariery architektoniczne. Z myślą o osobach, które mają kłopoty i trudności w znalezieniu pracy urzędy pracy utworzyły system poradnictwa zawodowego.

Z pomocy doradcy zawodowego w 2024 roku (porada indywidualna) w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kraśniku skorzystało 21 osób niepełnosprawnych. 10 osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało z porady indywidualnej. Głównym celem pomocy było przygotowanie osoby niepełnosprawnej z zaburzeniami psychicznymi do rozmowy z pracodawcą, radzenia sobie ze stresem, wzbudzania pewności siebie, a także nauka autoprezentacji w rozmowie z pracodawcą (umiejętność pisania CV, listu motywacyjnego). Usługi doradcy zawodowego świadczone były nieodpłatnie, zgodnie z zasadami dostępności, dobrowolności, równości, swobody wyboru zawodu i miejsca zatrudnienia, poufności i ochrony danych osobowych.

d) Cel szczegółowy: skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.

Zadania:

1) powołanie i kontynuacja działania lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu.

Zarządzeniem Nr 101/2023 Starosty Kraśnickiego z dnia 11 października 2023 roku powołany został Powiatowy Zespół ds. Zdrowia Psychicznego, którego zadaniem jest koordynowanie wdrażania oraz monitorowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024 – 2030.

2) opracowanie i aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń.

Rada Powiatu w Kraśniku Uchwałą Nr LXXV-529/2024 z dnia 28 lutego 2024 roku przyjęła „Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024 - 2030 dla powiatu kraśnickiego”.

3) realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego.

Sprawozdanie z realizacji, koordynacji i monitorowania jest przedmiotem obrad (w miesiącu marcu) pracy Komisji Zdrowia, Spraw Społecznych i Bezpieczeństwa Publicznego oraz Rady Powiatu w Kraśniku zgodnie z przyjętymi przez te organy planami pracy na dany rok kalendarzowy.

4) przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w postaci papierowej lub elektronicznej).

Zadanie nie zostało zrealizowane w 2024 roku.

2. Cel główny: *Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym oraz doświadczającym kryzysu psychicznego, wszechstronnej i kompleksowej opieki i wsparcia adekwatnych do ich potrzeb.*

a) Cel szczegółowy: *udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom.*

Zadania:

1) zapewnienie wsparcia specjalistycznego dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne przy współpracy z podmiotami działającymi na rzecz wsparcia dzieci, uczniów, rodzin, nauczycieli.

Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w Kraśniku w celu realizacji tego zadania w 2024 roku aktywnie współpracował z Poradnią Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży oraz Szpitalem Neuropsychiatrycznym w Lublinie, co pozwoliło na: szybszą diagnozę i leczenie, kompleksową opiekę, pomoc dla rodzin i nauczycieli oraz lepiej dostosowaną edukację.

Istotne jest znaczenie dalszego rozwijania tej współpracy i zapewnienia, aby Poradnia miała odpowiednie zasoby, umożliwiające skuteczne działanie na rzecz dzieci i młodzieży. Współpraca Powiatowego Zespołu Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w Kraśniku z Poradnią Zdrowia Psychicznego Dzieci i Młodzieży, Szpitalem Neuropsychiatrycznym w Lublinie pozwoliła na kompleksową diagnozę dzieci i młodzieży. Dzięki temu można było lepiej dostosować wsparcie edukacyjne i terapeutyczne do ich potrzeb. Proces diagnostyczny obejmował: wczesne wykrywanie trudności, kompleksową ocenę funkcjonowania, określenie rekomendacji oraz współpracę z rodziną i szkołą.

W 2024 roku zaobserwowano w Poradni zjawisko zwiększającej się ilości zaburzeń psychicznych, samookaleceń i prób samobójczych u dzieci i młodzieży. Wzrost zachowań samobójczych, nasilenie zaburzeń psychicznych w dużej mierze wzmocniła przeżyta izolacja

społeczna, doświadczanie stanów lękowych, wpływ technologii i mediów społecznościowych, depresja i inne zaburzenia psychiczne. Problemy, na jakie napotykają młodzi ludzie korzystający z pomocy Poradni, to doświadczanie przemocy w rodzinie, przemoc rówieśnicza, ciągły stres i niepokój związany ze szkołą, niedostępność emocjonalna rodziców.

W 2024 roku dwoje dzieci/uczniów podopiecznych *Domu Pomocy Społecznej w Gościeradowie* skorzystało ze wsparcia Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Kraśniku. Ponadto w *Zespole Szkół Specjalnych w Kraśniku* w ramach tego zadania zorganizowano:

- spotkania samopomocowej grupy Wsparcia dla Rodziców „Biedronka”,
- szkolenia Rad Pedagogicznych, między innymi na temat wypalenia zawodowego,
- zajęcia z pomocy psychologiczno – pedagogicznej zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego,
- udział specjalistów w spotkaniach Grupy Wsparcia dla Psychologów i Pedagogów szkolnych organizowanej przez PZPP-P w Kraśniku.

2) udzielanie pomocy psychologiczno - pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom w jednostkach systemu oświaty.

W roku 2024 w *Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym w Olbiercinie* w celu realizacji tego zadania podjęto następujące działania:

- zorganizowano warsztaty dla rodziców i nauczycieli doświadczających w roku szkolnym 2023/2024; 2024/2025,
- konferencję metodyczną „Wsparcie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w dniu 28.02.2024 r.,
- zorganizowano szkolenia dla nauczycieli:
 - a) „Syndrom wypalenia zawodowego nauczyciela”- X.2024 r.
 - b) „Zaburzenie psychiczne, problemy wychowawcze u dzieci i młodzieży”- XI 2024 r.

Z informacji uzyskanych z *OPS w Dzierżkowicach* w Zespole Placówek Oświatowych w Terpentynie w 2024 roku prowadzone były:

- zajęcia integracyjne oraz „Zasady prawidłowej komunikacji”,

- „Empatyczna komunikacja, czyli otwarte wyrażanie swoich uczuć metodą Marshalla Rozenberga” - zajęcia przeprowadzone przez pedagoga szkolnego i wychowawcę ,
- „Stres - wróg czy przyjaciel?”- jak opanować stres przed egzaminem ósmoklasisty,
- warsztaty psychoedukacyjne w ramach programu „Bezpieczne dziecko”,
- warsztaty psychoedukacyjne „Przemoc rówieśnicza”,
- warsztaty psychoedukacyjne „Dobry kolega/koleżanka to prawdziwy skarb”,
- prezentacja o tematyce antynikotynowej przygotowana przez uczniów ze szkolnego koła PCK - realizacja programu profilaktycznego „Nie pal przy mnie, proszę”,
- prelekcja dla rodziców dzieci przedszkolnych „Troska o dziecko w wieku przedszkolnym”,
- prelekcja dla rodziców na temat cyberbezpieczeństwa,
- prelekcja dla rodziców klas I-III „Jak wspierać dziecko w kształtowaniu prawidłowego nastawienia do nauki, do szkoły”,
- zajęcia z dietetykiem- omówienie zasad zdrowego odżywiania,
- profilaktyka uzależnień - spotkanie z psychologiem,
- udział uczniów klas 7-8 w warsztatach z psychologiem z OTU w Kraśniku „Komunikacja – ja i inni ludzie”,
- warsztaty przeprowadzone przez pedagoga szkolnego w klasach 4 - 6 „Mediacje”.

Z informacji uzyskanych z *Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzydniku Dużym* w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Olbicieniu w ramach ochrony zdrowia psychicznego w 2024 roku zrealizowano:

- rozpoznawanie sytuacji rodzinnej, społecznej, prawnej uczniów poprzez rozmowy indywidualne z wychowawcami, nauczycielami, rodzicami, opiekunami, pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznej, uczniami.
- rozpoznawanie właściwości intelektualnych i psychofizycznych uczniów poprzez konsultowanie indywidualnych przypadków w zakresie diagnozy ze specjalistami z zewnątrz, w tym: z poradni psychologiczno-pedagogicznych, innych poradni specjalistycznych, centrum diagnostycznego.
- rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów. Określanie trudności, zdolności predyspozycji uczniów poprzez obserwację, testy, ankiety: proponowanie zajęć wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, sensorycznych, rozwijających predyspozycje

i uzdolnienia uczniów, rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne. Analizowanie opinii i orzeczeń z poradni psychologiczno-pedagogicznej w celu ustalenia form pomocy na terenie szkoły, analiza dokumentacji szkolnej dotyczącej dziecka. Ponadto wspierano rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększenia efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez konsultacje i porady. Przeprowadzono warsztaty z okazji Międzynarodowego Dnia bez Przemocy, Światowego Dnia Uśmiechu, na temat zdrowia psychicznego, na temat tolerancji i szacunku do drugiego człowieka. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami byli kierowani do PZPPP w zakresie specjalistycznej diagnozy i pomocy psychologiczno-pedagogicznej. W roku 2024 w Szkole Podstawowej w Rzeczyicy Księżej pomoc psychologiczno – pedagogiczna udzielana była dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom. Zróżnicowane potrzeby edukacyjne i rozwojowe zaspokajane były przez specjalistów zatrudnionych w placówce, jak również przez nauczycieli i wychowawców.

W Szkole Podstawowej w Rzeczyicy Księżej w roku 2024 w okresie od stycznia do sierpnia psycholog pracował w wymiarze 1 godziny w tygodniu, od września są to 4 godziny tygodniowo. W ramach swojej pracy psycholog przeprowadzał wśród uczniów zajęcia zwiększające świadomość własnych emocji, prowadził rozmowy indywidualne o uzależnieniach od substancji psychoaktywnych oraz nadużywania telefonu i mediów społecznościowych, zwracał uwagę na zjawisko hejtu. Podobne rozmowy miały miejsce z rodzicami niektórych uczniów. Pedagog szkolny zatrudniony jest w wymiarze 3 godzin tygodniowo. Współtworzył program wychowawczo-profilaktyczny szkoły poprzez przeprowadzenie wśród uczniów i ich rodziców diagnozy. Miała ona na celu wskazanie w środowisku dzieci czynników chroniących oraz czynników ryzyka, dała także podstawę jego dalszym działaniom. Pedagog wspierał rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz w rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych. Czynił to podczas warsztatów i szkoleń, a także w formie porad i konsultacji. Prowadził też zajęcia z uczniami. Były to m. in. warsztaty, zabawy relaksacyjne oraz zabawy przeciwko agresji, dostosowane do wieku dzieci i w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb: „Jak radzić sobie z lękiem”; „Jak radzić sobie ze smutkiem”; „Różne stany emocjonalne – rozpoznaję i nazywam emocje”; „Czym jest poczucie bezpieczeństwa”; „Moje magiczne talenty”.

Szkoła Podstawowa w Łychowie Gościeradowskim w ramach działań związanych z udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i uczniom, z uwzględnieniem ich zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, ich rodzinom oraz nauczycielom

w roku 2024 podjęła następujące działania przez pedagoga specjalnego: organizację nauczania dziecka mającego orzeczenie o autyzmie. Realizacja zaleceń z Indywidualnego Programu Edukacyjno – Terapeutycznego oraz prowadzenie zajęć rewalidacyjnych, rozmowy z rodzicami i udzielanie porad. - wspieranie uczniów posiadających opinię psychologiczno-pedagogiczną. Ogółem liczba uczniów w szkole objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną: 32. Liczba uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego: 1. Liczba uczniów objętych pomocą psychologiczno-pedagogiczną posiadających wskazanie z poradni psychologiczno-pedagogicznej: 22. Liczba uczniów ze wskazaniem do pomocy psychologiczno-pedagogicznej nieposiadających dokumentacji z poradni psychologiczno-pedagogicznej: 10.

Z informacji uzyskanych z *Ośrodka Pomocy Społecznej w Wilkołazie* w szkołach na terenie Gminy Wilkołaz prowadzone były projekty, programy i kampanie dotyczące profilaktyki zdrowia psychicznego:

1. W Szkole Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Wilkołazie:

- projekt - „Każdy inny, wszyscy równi” - odbiorcy uczniowie klas I – VIII
- projekt - „Profilaktyka na miarę” – odbiorcy klasy I- VIII, rodzice, nauczyciele
- „Godzina dla Młodych Główn” - odbiorcy klasy I- VIII
- szkolenie dla uczniów - „Pierwsza pomoc przedmedyczna”.

2. W Szkole Podstawowej w Ostrowie:

- „Dzień zdrowia psychicznego” pogadanka, prezentacja,
- „Dzień życzliwości”.

Z informacji uzyskanych z *Ośrodka Pomocy Społecznej w Gościeradowie* wynika, że w roku 2024 w szkołach na terenie gminy zatrudnieni byli psychologowie, pedagodzy specjalni i pedagodzy, którzy pracują z uczniami i ich rodzinami udzielają specjalistycznego wsparcia z uwzględnieniem zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych i rozwojowych. Realizowane wsparcie: spektakle profilaktyczne kl. I - III „Księga Życzeń” kl. IV – VIII „Szkolne Tarapaty”; szkolny tydzień profilaktyki „Wolny od uzależnień”; szkolny tydzień profilaktyki „Tydzień Zdrowia Psychicznego”; konkurs plastyczny – „Uzależnieniom Mówimy Nie! ; quiz wiedzy o uzależnieniach kl. VII – VIII; konkurs plastyczny – „Wolny od uzależnień”; warsztaty z pracownikiem Ośrodka Terapii Uzależnień w Kraśniku; pogadanka profilaktyczna z rzecznikiem Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku na temat odpowiedzialności karnej uczniów; organizacja przez pedagoga

i psychologa szkolnego Tygodnia Dobrych Relacji; udział w spektaklach profilaktycznych; indywidualne i grupowe zajęcia z psychologiem i pedagogiem szkolnym dotyczące właściwych relacji w klasie, wysokiej samooceny, etykiety, zagrożeń płynących z nadużywania urządzeń cyfrowych, właściwego gospodarowania czasem wolnym, wzmocnienia właściwych postaw i zachowań oraz niwelowania niewłaściwych i organizację turniejów tenisa stołowego promujących zdrowy styl życia, właściwe postawy sportowe oraz rajd rowerowy.

Ponadto, na terenie powiatu kraśnickiego funkcjonują i realizują zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego *Warsztaty Terapii Zajęciowej w Gościeradowie*, których uczestnicy biorą udział w zajęciach w Pracowni Rehabilitacji, gdzie realizowana jest rehabilitacja ruchowa uczestników oraz w zajęciach w Pracowni Psychologicznej, gdzie prowadzone są rozmowy, obserwacje i terapia psychologiczna. W roku 2024 w zajęciach realizowanych przez WTZ uczestniczyło 4 osoby z zaburzeniami psychicznymi.

Nadmienić należy, że na terenie powiatu kraśnickiego działa *Poradnia Leczenia Uzależnień w Kraśniku*, która w 2024 roku zapewniała osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym osobom uzależnionym kompleksowej opieki i wsparcia.

W roku 2024 NZOZ Ośrodek Terapii Uzależnień w Kraśniku oraz OPS w Szastarce nie realizowały celów zawartych w „Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2024 – 2030 dla powiatu kraśnickiego”.

Zakończenie

Zdrowie psychiczne i zaburzenia zdrowia psychicznego są istotnym obszarem zdrowia publicznego. Zdrowie psychiczne to stan, w którym jednostka realizuje swoje możliwości, potrafi poradzić sobie z różnorodnymi sytuacjami życiowymi, jest w stanie uczestniczyć w życiu społecznym oraz produktywnie pracować. Istniejące dane i prognozy na temat zdrowia psychicznego pokazują, że zaburzenia psychiczne są poważnym i narastającym problemem na całym świecie. Natomiast depresja oraz zaburzenia związane z nadużywaniem alkoholu dwoma najczęściej występującymi zaburzeniami psychicznymi na świecie.

W Polsce systematycznie wzrasta liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych, co więcej – przewidywane jest jeszcze wyraźniejsze kształtowanie się tej tendencji w przyszłości ze względu na zwiększenie poziomu społecznych zagrożeń dla zdrowia psychicznego, takich jak: stres i pęd życia. Z tego względu konieczne jest przyjęcie rozwiązań zmierzających do poprawy obecnego systemu ochrony zdrowia psychicznego.

Wnioski nasuwające się po przeprowadzeniu monitoringu realizacji „Programu zdrowia psychicznego na lata 2024 – 2030 dla powiatu kraśnickiego” za 2024 rok:

1. Nie wszystkie zadania/inicjatywy na rzecz osób chorych psychicznie i osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach wskaźników monitoringu Programu dało się przełożyć na konkretne dane liczbowe. Niejednokrotnie była to pomoc udzielona w formie wsparcia emocjonalnego, która nie była mierzalna w ten sposób, jednakże z uwagi na swoją wartość bardzo trafiona, pomocna i potrzebna.
2. Nie utworzono Centrum Zdrowia Psychicznego w powiecie kraśnickim, co było spowodowane brakiem rozwiązań systemowych w tym zakresie. Jednakże SP ZOZ w Kraśniku w ramach poradni zdrowia psychicznego oraz NZOZ „Daw-Med” w Kraśniku zapewniają wystarczającą opiekę dla osób chorych psychicznie i przejawiających zaburzenia psychiczne. Na korzyść mieszkańców powiatu wpływa bliska odległość do Lublina, gdzie można otrzymać pomoc psychiatryczną i psychologiczną na bardzo wysokim poziomie. Natomiast w nagłych przypadkach kryzysu psychicznego mieszkańcy powiatu mogli skorzystać z Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Anopolu i Kraśniku lub dzwoniąc na Telefon Zaufania, gdzie specjaliści udzielali doraźnej pomocy polegającej na wysłuchaniu i wskazaniu osobom będącym w kryzysie właściwej ścieżki działania.
3. Zadania, których nie udało się zrealizować w roku 2024 nie wpłynęły w sposób znaczący na ogólną sytuację osób z zaburzeniami psychicznymi i chorych psychicznie na terenie

powiatu kraśnickiego.

4. Zadawalający jest sposób aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych prowadzony przez PUP w Kraśniku uwzględniający potrzeby osób wykazujących choroby psychiczne i zaburzenia psychiczne.

5. Na szczególną uwagę zasługuje praca jednostek oświatowych i ośrodków pomocy społecznej, które w roku 2024 zrealizowały bardzo dużo zadań i inicjatyw na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi i chorych psychicznie. Podkreślenia wymagają działania skierowane w szczególności do najmłodszych mieszkańców powiatu kraśnickiego, by zadbać o ich dobrostan psychiczny, co w przyszłości przełoży się na dobrostan społeczności całego powiatu.

6. Z perspektywy roku 2024 zauważa się znaczącą rolę ŚDS-ów, PCPR i DPS-ów oraz WTZ w Gościeradowie w opiece, wspieraniu i wspomaganium w codziennym życiu osób chorych psychicznie i osób z zaburzeniami psychicznymi.

Podsumowując w miarę posiadanych możliwości oraz środków finansowych na terenie powiatu kraśnickiego w roku 2024 pomoc dla osób chorych psychicznie oraz osób wykazujących zaburzenia psychiczne realizowana była na poziomie podstawowym, który zabezpieczał potrzeby tych osób w sposób wystarczający. Problemem jest brak środków finansowych dedykowanych dla samorządów ukierunkowanych na pomoc psychiatryczną, by realizować to zadanie na poziomie wykraczającym poza poziom podstawowy.

Kierownik Wydziału Spraw Społecznych
Katarzyna Michalczevska

Opracowanie: Magdalena Paluch dnia 14.03.2025r.